

Latweefchu Uwifes.

Ur augstas Gewefchanas = Rummissiones siaku un nowehlefchanu.

Nr. 26. Zettortdeenâ 25tâ Zuhni 1831.

Zelgawâ 24tâ Zuhni deenâ.

Muhfu augsts Generalgubernators Baron von der Pahlen tanni 19tâ Zuhni pawak-
karâ scheid atbrauze. Ohtrâ deenâ winsch ap-
mekleja wiffus Kohlera = flimneeka = nammus,
un prett deenas widdu us Rihgu atkal aisbrauze.

* * *

Lihds 15tu Zuhni pee Rihgas ohsta 1085
kuggi bij atbraufuschi un 973 isgahjuschi.

I I t a g r a h m a t a .

Zihraues mahzitajam.

Defschu zeemâ tai 15tâ Uwrila deenâ 1831.

Zeenigs mahzitajs, mihlais tehws!

Zuhfu mihlu dahrgu grahmatinu no ^{26. Meria} 6. Uwrila
mehnescha deena zaur B. . t kungu dabuju, ar
affaredamu waigu, ar lihgsimu firdi to lassiju,
Zums simtu reis par Zuhfu atjaunotu mihlestibu
pateikdams. Ne isfakkams preeks, ka beesaki
us sawu mihlu tehwu semmi rakstih drihktu —
mans mihlakais, mans fwehtakais darbs! —
Kahds firdehsts, kahdas flumjas jums jazeesch
zaur to, ka tik dauds flimnu juhfu muischâ, ar
kahnahm behdahm Zums, mihlais tehws, jakar-
rojahs! Tas irr, kas man tik gauscham behdina,
mannu garru flundina, ta apsinnafehana, ka
Zums ta jazeesch, ka es Zums ne warru lihdscht,
Zuhf eepreezcht, apmeerinaht. — — — — —

Zogahjuschâ pirmdeenâ pahrbrauze muhsu
zeenigs mahzitajs no Kensberges; pehz kahdu
stundu lifte man faukt. — „Labdeen, mans
mihlais Bergmann, woi wesseli? — schè es es-
mu arri preeksch Zums ko pahrweddis. Zuhfu
mahzitajs, Zuhfu tehws man irr rakstijis un
zaur to man leelu preeku irr darrijis.“ — Man
rohku sneegdams, grahmatu no asota iswelf un
man eedohdams fakka: „Ta gan buhs preeksch
Zums; — to redsu, ka Zuhfu tehws gobda-
wihrs un ka winna nammâ labs, mihligs gars
dshwo, ka Zuhf ar mihligu behrna prahtu pee
mums atnahkuschi un mums dauds preeka apsoh-
leet.“ Es ne weenu wahrdu ne warreja runnaht,
knappi us ffohlas naminu tappu; manna firds
lehze, manni panti trihzeja — schis bij teescham
tas augstakajs, fwehtakajs brihds, ko schè pee-
dshwojis. — Ne muhscham to ar wahrdeem is-
stahstih; ne muhscham Zums par Zuhfu leelu
mihlestibu deewsgan pateikt warru. —

Muhfu mihlai mamsellei es simtu reis paldeews
fakku, par to mihlu firfnigu grahmatinu, kas
manni katru brihdi, kad atkal lassu, eepreeze,
apmeerina, pamahza. — Es muhsu mihleem
flimmeem labprahnt gribbetu lihdscht, winnu fah-
pes atweeglinahnt, kad warretu. — Wiswair-
ak muhsu mihla mamselle, ko ilgi tai irr jazeesch,
kahdas gruhtibas japanes! — Lihdscht, ka
winna man peedohd, lai par taunu ne nemn,
ka schoreis ne warru rakstih, bet us nahfeschu
apsohlu. —

Kahdu preezigu sinnu Zuhf, mihlais mahzi-
tajs, ustizzigs tehws, man essat bewuschi, ka
atkal jaunelus pee fewim nemt gribbat, tas

preefsch man leela apincerinaschana un kah-
dureis buhs leels paligs. — — — — —

— — — — — Deschu basniza us to
augstaku kalnu Pruhfchu semne, kas apbuh-
wehts; — tuhlin klagt mahzitaja nams, tad
flohlas — — — — — Pee basnizas
Kensberges tohnes warr redseht, pulku zeemu,
Gilan, Donnau un zittu piltsfachtu tohnes.
Sche pee flohles leelas Piramiden = pehpelas,
weena Karolines pehpela, kas tik refna, ka pee
mums tas leelafajs ohfols — — — Kad nu
rakstischu, gribbu isnehriht. — — — — —

— — — — — To nu ne sinnu, woi
Zuhs mannu grammatu Nr. 10, fo es pee B. . t
funga us Kensbergi nosuhitju, jau buhseet dab-
bujuschi; tadehl Zuns luhdsu, ja tas now, lai
Zuhs, mihlais tehws par launu ne nemmeet, ka
schoreis tik mas un tik ahtri rakstu. Nr. 10 pul-
ku rakstiju. — — — — —

— — — — — Dhtra leeldenas fwehtdeenâ nogah-
je weenâ muischâ, Grundfeld wahrda, pee Din-
tera funga dehla bruhtes wezzakeem. Dintera
fungs sche wehl raddahs — — man pretti nah-
ze, apfahrt faklu farwas wezzas rohkas man
twehre — man peekohdinaja ta dsihwoht ka lihds
schim, ta mahzitees; tad winnam arr preefs un
gohds buhschoht. Man apsohlija, arween rak-
stih, kad kahdureis us Kursemmi pahreeschu,
mannas grammatas arween us pastu makscht. —

„Tu mans dehlâ, man ikpahrmehneschôs raksti,
ka Tew eet, zik dauds Tew flohlas behrnu?“
Man pulku reisi nobutschoja, man dauds laimes,
fwehtibu wehleja, us Mikkeleem sohlija atkal
muh apmekleht. — — — Zeenigai mahtei,
mamsellei mannu firsnigu pateizibu! Dauds lab-
bas deenas manneem mihleem wezzakeem, man-
neem brahleem, wisseem mihleem pasihstameem
muhfu muischâ. — Ne dusmojeet, mihlais tehws
un mahzitajs, par scho ahtru rakstischanu; ak!
ar to waktu gruhti nahkajs — pulks darbu.

Muhscham

Zuhfu

ustizzig, paklaufigs

Andreis.

Kursemmes stahstu = grammatata.

(Stattees Nr. 25.)

Des farra bailehm un breefmahm un lauschu
dumpeem, wehl zittas un jo gruhfas behdas
schahm semmehm bij japanes, kas ne nahf no
zilwekeem, bet ta fakfoht no pascha mihla Dee-
wa. Ta mehrdeja un pohstija nahwigs bads
un leela dahrdsiba pa diwi gaddeem blak-
kam wissu Widsemmi un ta arri muhsu Kurse-
mmi lihds 1315. To brihd maksaja rudsu puhrs
3 lihds 4 dahlder. Pee karratawas pakahrti
klua no laudim fleppen nonemti un ehsti no leela
badda; wezzaki kahwe farwas behrnus no badda,
un behrni darrija tapat ar wezzeem. Ak randu
laifs! Pa tam zehlahs mehrijs; tas zittadi
ne warreja buht; un te warr dohmaht zik tuh-
stoschi buhs nonihfuschi zaur diwi tahdahm war-
renahm semmes mohkahm. — Tapat diwi see-
mas blakku prohti 1322 un 1323 bij tik stipras
un brihnum saltas (aufstas) ka muhsu juhra no
weena galla lihds ohtru tik zeeti safalle, ka droh-
schi it ka pa semmes zellu warreja braukt us led-
deem fur gribbedams, un reisnekeem par labbu,
krohgi un trakteeri us juhras tappa eetaifiti. —
Atkal neganti nifns un lippigs mehrijs, kas no
tahlas Absijas puffes bij zehlees, un pahr 3 pa-
faules dallahm bij isgahsees, prohti pahr Absiju,
Awriku un Girohpu, un par kahdeem gaddeem
zilweku tautas wissulabbakas semmes neschehligi
ka schnaudsin kahwetis deemschehl atfneedse arri
muhfu saltas semmes un aprihje te 1348 pasauls
lauschu pulku. — Wehl tannis nifnas stingras
seemas 1390 muhsu juhra atkal aifsalle wisszaur,
ta ka no Dunfku semmes lihds Wahzsemmi, un
arri 1459 no scheijenes us Sweedu-semmi pa juh-
ru ar kammanahm brauze. Ak, zik baggatu
meschu pohstija schahdas warrenas seemas! —
Bet raug zik un kahdas behdas un breefmas
muhfu semmes irr redsejuschas un panessuschas
wezzos laifos! woi to ne buhs pareisi turreht
par Deewa peemekleschanahm? ir par Deewa
rihksa, kad atgahdajamees, kahdi affins = greh-
fu, = kaumu = un warras = darbi sche darriti tap-
puschi no zilwekeem wezzos laifos. Tad ne sinah-

di sawu laiku un muhsu deenas mih-
lais lassitais, un ne effi kahds leeks gudrineeks
un wainotais; bet sakki labbak paldeews sawa
firdi schehligam radditajam; kas tew wehleja tag-
gab labbakus laikus redseht.

Zahbas paschas nelaimes un mohkas ka schē,
Wahzu brunnineekeem jeb Mahrias karrotajeem
arri Pruhshods bij japazeesch, fur pats brunn.
augsts kungs jeb leelkungs dshwoja un walbija,
ka jaw sinnam. Tas ne warreja stiprai Pohlu
tautai pretti turretees. Tee tam panehine 1460
sawu baggatu pilli (Mahrias pilz-sauzama Pruh-
schu semne) fur tas mahjoja. Gan muhsu sem-
nes brunnineeki tam no schejenes paliga nahze,
un aishuhtija 1466 tam 700 jahtnEEKus ar tikpat
schepineekeem turpu; bet ne neeka! Pohli ap-
kahwe schohs wiffus, un wehl tanni pascha gad-
da wajjadseja augstam meisteram meeru luhgt un
appaksch Pohlu Rehnina padohtees. Jo gaddus
arween wahjaks wehl palikdams sawa warrā un
waldischanā, un ne gribbedams faunam sagai-
diht, kamehr isdsiffis ka deggohts flaks; apdoh-
majahs Pruhschu augsts meisteris, Alberts
wahrdā, zittadi, un prohti it labbi: tas is-
gehrbe un nolikke pagallam sawas meistera goh-
da drehbes un brunnineeka simes, atsazzijahs
lihds ar saweem ammata beedreem un karrā brah-
leem, wiffahm brunnineeku teefahm, wallahm,
liffkumeem un darrameem, palikke gluschi par lai-
zigu kungu un walbneeku, un usnehme un dab-
buja par to sawu Pruhschu semmi no Pohlu
Rehnina, ka no sawa wirsneeka un usrauga,
par ihstu leelkunga walstu. Un tā bij us
reis gals wiffai brunnineeku buhschanai eeksch
Pruhschu semmes us muhschigeem laikeem, kas
tā notikke 1525.

Bet Widsemne un pee mums tas tā wehl ne
bij, un es esmu jums to no Pruhscheem tapeh-
ween stahstijis, ka jo labbi tad saprattiseet, kad
schē tapat notiks. — Wahr muhsu semnehm
walbija tobrihd Wolters no Plettenberg
ka meistera kungs. Tas bij wihrs no Deewa
dohts un wehlehts par walbneeku, un pateefi
par meisteri sauзамs wiffas labbas un teizamās
leetās; jo winsch bij taisus, muddigs un speh-

zigs, ir brangs un stalts no auguma, bet tat-
schu laipna mihliga firds arri eeksch jaukas mee-
fas; lohti gudrs un labbi mahzihts, tapat drohsch
un firdigs, it ka samannigs un laimigs karrā un us
kauschanu. Schis ween faturreja wahjas un fa-
jukkuschas brunnineeku leetas un walsti pee mums
wehl labbu laiku, un zehle to atkal gohdam sawā
ilga waldischanas laikā, no 1493 lihds 1535.
Wiffa semne un laudis winnu mihloja; amma-
ta beedri winnu augsti turreja un zeenija, un
prettineeki bihjajahs no winna. Kahda labba
flawa tam bijust, warr no tam saprast, ka Rih-
gas pilfats, kas lihds tam ihsti wirsbisfapeem
klaufija, tik ko Plettenbergs sahze walbiht, to
atfinne un peenehine par sawu walbneeku. Ka
ween warredams tas labbā meerā labpraht dsh-
woja, ne ween ar wirsbisfapeem, bet ar kaimi-
neem tikpat ka ar wiffu pasauli. Bet kad kahds
winnu brihdinaja jeb tam pahri dārrija, to pa-
mahzija tas labbi, winnu sapperdams ka pats
sibbens. Tā scham gaddijahs ar Kreeweem.
Pahr teem walbija tobrihd Zars Iwan Wassile-
witsch I. Plettenbergs gruhthu karru paredse-
dams ar Kreeweem, mekleja pee laika kahds
beedrus jeb paligu dabuht sweschumā, bet ne
warreja to ne fur atrast. Swehtais tehws
Rohmā jeb Pahwests, tas ween tam aishuhtija
it dihwainu paligu, prohti: pilnu lahdiu ar
it spehzigahm grehku peedohschanas rak-
stu simehm, ko Plettenbergam bija pahdoht
sawas semmes grehineekeem, un tā salassitees
naudu ar ko karru sahkt. Weens pats tad gah-
je Plettenbergs eenaidneekeem drohschi prettim
ar saweem 4000 jahtneekeem un tikpat dauds
schepu wihreem un semneekeem. Ne tahl no
Pinnu juhrmallas pee Maholin fastappe tas
Kreewu un Tataru leelu karrā spehku. Tē bij
kauschana 7tā Septempera deenā 1501. Ur sa-
wu masu spehku uswarreja, apkahwe un aishsin-
ne muhsu Wolter Plettenberg 40,000 eenaid-
neekus. Leeli gabbali bij Kreeweem tobrihd
wehl neaprasta leeta, kas muhsu spehkam lohti
palihdseja uswinneht. Tahli dsinnahs Pletten-
bergs pakkal behgdameem Kreeweem, dauds pil-
les un meestus sapohstidams Kreewu un Ingru
semne. Winsch buhtu wehl tahlaki gahjis, bet

affins fehrge las gabbijahs winna larra pulkâ,
speede to atpakkal us mahjahm.

(Turplikam walraf.)

Lihgawina fâ rohSITE.

I.

Raug rohse seed! es bittite peefreenu,
Un nofkubpsu tahs schlihtas lappinas,
Ecksch kurrâhm mebbus raffa sakrahjahs.
Lâ stalti fakto, lappo, seed arweenu;
Lapehz man firbâ it jautri dseed:
Raug manna rohse seed!

2.

Raug rohse seed! Deews, usturr' winnu kohschu,
Lai ilgi pastahw winnas waffara,
Lai salnas winnai skahdi ne darra!
Lad juttischu ecksch rohSES laimi spohschu.
Uk, fâ tas jaukl firbi skann:
Raug, rohse seed preecksch man!

3.

Raug rohse seed! fâ bailigi ta smeijahs!
Las firbi pild ar augstu juschânu;
Lapehz es sewim fwehti peefohlu,
Negauditees pee zittahm pukkehâ leijâs
Jo jaukums wiß, fo no tahm dseed,
Ecksch mannas rohSES seed!

4.

Tew mihtak! ar rohfi lihdsinaju,
Tu dahrga man, zaur tawu tiffumu,
Tu mahzi dseedah man scho dseefininu,
Us tawahm luhpahm firbi spirdsinaju.
Ecksch beswainibas mehle dseed:
Raug, manna rohse seed!

P.....

S l u b d i n a f c h a n a.

Las tirgus las Kalnamuischâ zittahrt ifgabbus us
jauneem Labrenzeem tohp turrehts, scho gaddu ne
taps turrehts, las scheid wisseem par sinnu.

Kalnamuischâ 21mâ Juhni 1831.

3

La muischas walbischana.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Nihgê tanni 15tâ Juhni 1831.

	Sudraba			Sudraba	
	Rh.	Rv.		Rh.	Rv.
3 rubli 73 kap. papihru naudas gelbeja	I	—	1 pohbs kennepu	I	—
5 — papihru naudas	I	33	1 — linnu labbakas surtes — —	2	—
1 jauns dahlderis	I	30	1 — — flittakas surtes — —	1	25
1 puhrs rubsu	I	40	1 — tabafa	—	60
1 — kweeschu	2	50	1 — dselses	—	70
1 — meeschu	—	90	1 — sweesta	2	25
1 — meeschu = putrainu — —	I	60	1 muzza silku, preechu muzzâ — —	4	50
1 — ausu	—	80	1 — — wißschnu muzzâ — —	4	75
1 — kweeschu = miltu	3	20	1 — farkanas fahls	6	—
1 — bihbeletu rubsu = miltu — —	I	50	1 — rupjas leddainas fahls — —	5	—
1 — rupju rubsu = miltu — —	I	25	1 — rupjas baltas fahls — —	4	—
1 — firnu	I	60	1 — smalkas fahls	3	50
1 — linnu = sehklas	2	—	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un		
1 — kennepu = sehklas	I	—	warra nauda stahw ar papihres naudu weenâ		
1 — kimmenu	I	50	makfâ.		

Ist zu bruden erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.

No. 314.